

УДК 316.77

*Сивак Р. І., здобувачка вищої освіти;
Родигін К. М., канд. філос. наук, доцент,
доцент кафедри журналістики та соціальних комунікацій,
Донецький національний університет імені Василя Стуса*

ОБРАЗИ УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИКІВ У ПОЛІТИЧНИХ МЕМАХ

Ключові слова: меми, політика, політичні меми, гендерні стереотипи.

Вступ. В інтернет-культурі меми часто використовуються як засіб самовираження. Вони дають змогу людям виражати свої думки, відчуття та ідеї, навіть якщо це відбувається через жарт або сарказм. Політичні меми можуть активізувати громадян у сфері політики, привертаючи їхню увагу до важливих питань. Не менш важливим є те, що саме меми показують, як сприймає суспільство того чи іншого політика. На основі його слів, політичної кампанії, мемів можна сформувати своєрідний образ, який матиме свою впізнаваність серед інших політиків. Проте не менш важливо, аби образ політика витримував серйозність, довіру у людей у будь-якій ситуації.

Актуальність. Меми можуть впливати на громадську думку, формуючи сприйняття певного політичного актора і уявлення про нього. Також актуальність політичних мемів полягає в їх здатності висвітлювати політичні теми та події в сучасний та доступний спосіб. Вивчення того, як політика висвітлюють у мемах, – зовсім нова тема, яка може стати потрібною під час політичних кампаній, перед виборами чи для дослідження конкурентів. Навіть більше, політичні меми також можуть бути допоміжним засобом маніпуляції перед аудиторією, інструментом медійного впливу на формування порядку денного та громадської думки. Тому цю тему варто досліджувати.

У світі політичних мемів виділяється суттєва роль зображення політичних лідерів. Жінки та чоловіки часто представлені за допомогою стереотипів, що визначають їхній статус у суспільстві. Політикині можуть бути відображені як емоційні, слабкі, або навпаки, як агресивні, непередбачувані, «сильніші» за чоловічу стать. Чоловіків можуть зображувати як сильних лідерів, або як недолугих, неспроможних, нерозумних. Такі образи, можливо, впливатимуть на гендерні стереотипи і враження від політичних постатей у суспільстві. Тому для дослідження було обрано політиків, образи яких часто використовувалися для створення багатьох мемів.

Серед популярних особистостей, з яких найчастіше створюються меми, є очільник столиці України Віталій Кличко. Здебільшого він славиться своїми «крилатими», «логічними» виразами. Одна з них: «У мене є два заступники. Чотири з яких вже місяць лежать у Кабміні». Насправді мер міста Києва мав на увазі, що Кабінет міністрів України вже місяць не підписує документи про призначення його радників на посаду заступників у 2014 році [1]. Через його вирази, мовлення, інколи нелогічність викладу, Віталія Кличка найчастіше показують у мемах як колишнього боксера, що зараз у політиці. Його образ у

мемах відображається як нерозумного очільника, що каже речі, які і так очевидні або нелогічні, незрозумілі (рис. 1).

Рисунок 1 – Мемі, які стосуються Віталія Кличка

Останнім часом популярність Юлії Тимошенко у мемах зростає. Особливо це стосується коротких відео у додатку ТікТок. Суспільство досі згадує у інтернет-жартах курйоз під час зйомок вітального відео зі святом Святої Трійці у 2009 році. Тоді вона сказала: «Господи допоможи... Пропало все. У мене не те на суфлері...» [2]. Люди почали робити смішні короткі відео з цим випадком, а також мемі, які досі є популярними. У цьому мемі Юлію Тимошенко зображують як сильну особистість, беруть за приклад у повсякденному житті. Хоч курйоз і трапився, проте у мемах з цим випадком подається образ людини, що не здалася і продовжила свою роботу далі (рис. 2). З іншого боку, це може бути інтерпретовано як іронія або сарказм, а влучна експресивна фраза «Пропало все» (особливо у російській фонетичній версії «Прапало всьо») стала крилатою і міцно приліпилася до образу Тимошенко, політичну кар'єру якої чекали драматичні перипетії.

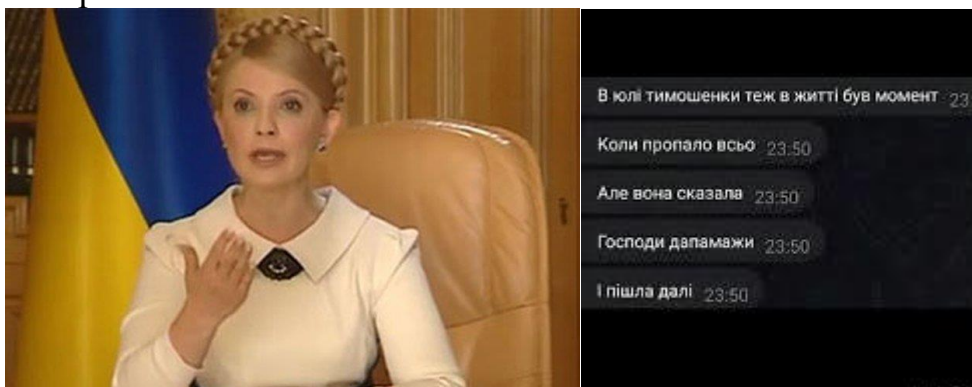

Рисунок 2 – Мем щодо Юлії Тимошенко

Ще одним яскравим образом для політичних мемів є Петро Порошенко. Проте у його випадку звичайний пост привернув увагу створювачів мемів. У своїй сторінці Facebook політик опублікував фото, як збирає з дружиною гриби [3]. На світлині він тримав ніж, який і породив хвилю нових мемів (рис. 3). У цьому мемі образ Петра Порошенка використовується в іронічному або постіронічному сенсі, зокрема і його прихильниками. Хоч він і тримає невеликий ніж, проте у мемах зображують цей образ Петра Порошенка як «велику загрозу»

до будь-чого. Навіть зі звичайного фото суспільство може зробити різні мему, які стануть хвилею для нових жартів.

Рисунок 3 – Мем щодо Петра Порошенка

Висновки

У більшості випадків політичні мему створюються з курйозів, випадкових ситуацій, «крилатих виразів». Тому у політиці важливо контролювати те, що ви говорите, аби це не стало підставою для створення іронічних і саркастичних мемів, що можуть зіпсувати серйозний образ політика. Жінка у політичних мемах може відігравати роль сильної та незалежної, бути прикладом для наслідування, попри те, що інші політики чи суспільство може вважати її слабкою. А деякі чоловіки-політики можуть у мемах бути недолугими, нерозумними, хоч і обіймають високі посади. Проте саме через мему суспільство може по-іншому дивитися на різні ситуації, формувати свою думку.

Список використаних джерел

1. Кличко: У мене є два заступники, чотири з яких лежать у Кабінеті міністрів. *Кореспондент.нет*. 2014. URL: <https://ua.korrespondent.net/kyiv/3408008-klychko-u-mene-ye-dva-zastupnyku-chotyry-z-yakykh-lezhat-u-kabineti-ministriv> (дата звернення: 13.11.2023).
2. Тимошенко Юлія «Пропало всё. У меня не то на суфлёр!». *Timoshenko Propalo Vsio Святой Дух*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=qf-zKTwWpF0> (дата звернення: 13.11.2023).
3. Петро «грибник» Порошенко. Користувачі мережі перетворили фото експрезидента України з ножом та грибами на мем. *NV*. 2021. URL: <https://nv.ua/ukr/lifestyle/poroshenko-z-nozhem-stav-geroyem-memiv-foto-novini-ukrajini-50193034.html> (дата звернення: 14.11.2023).